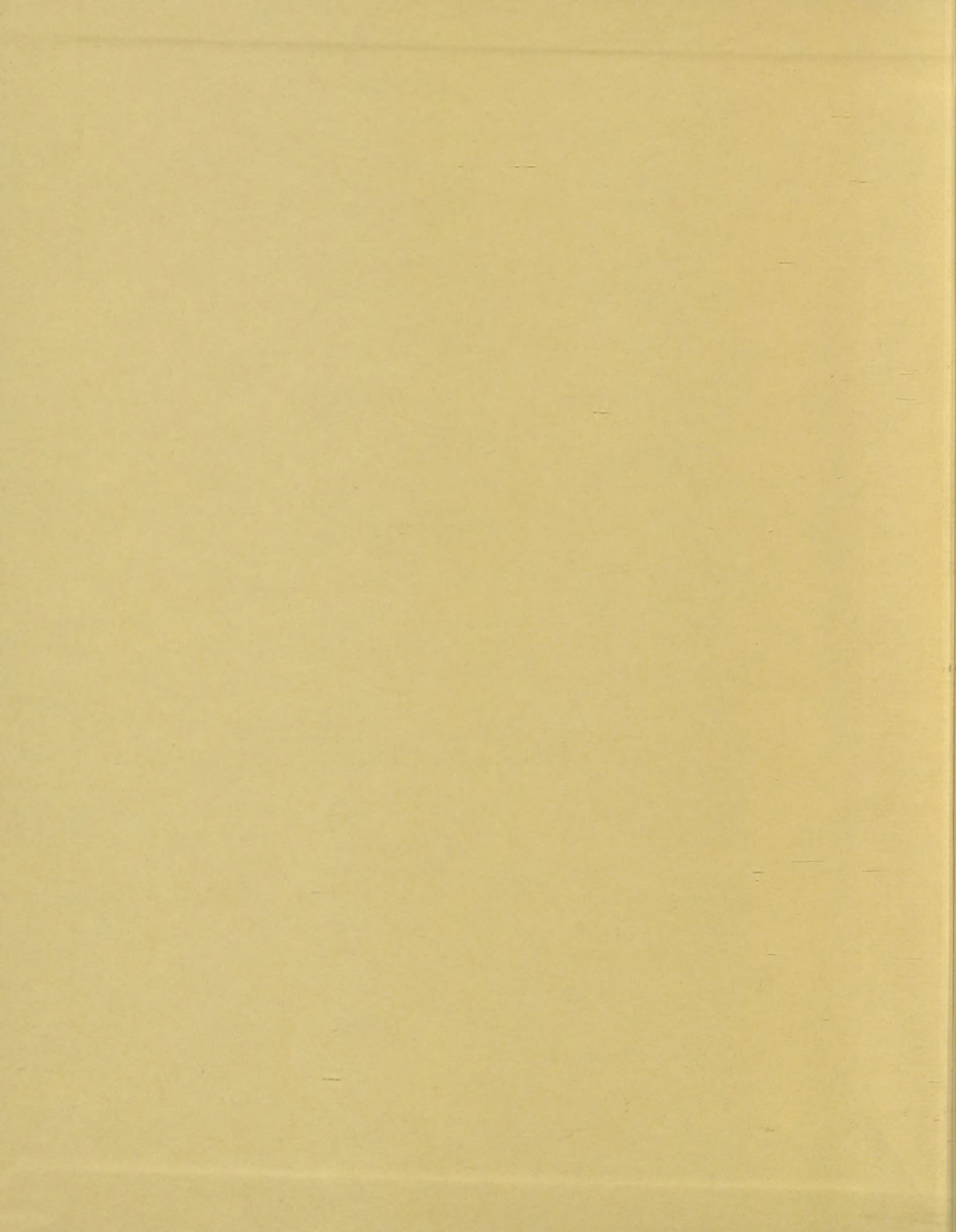

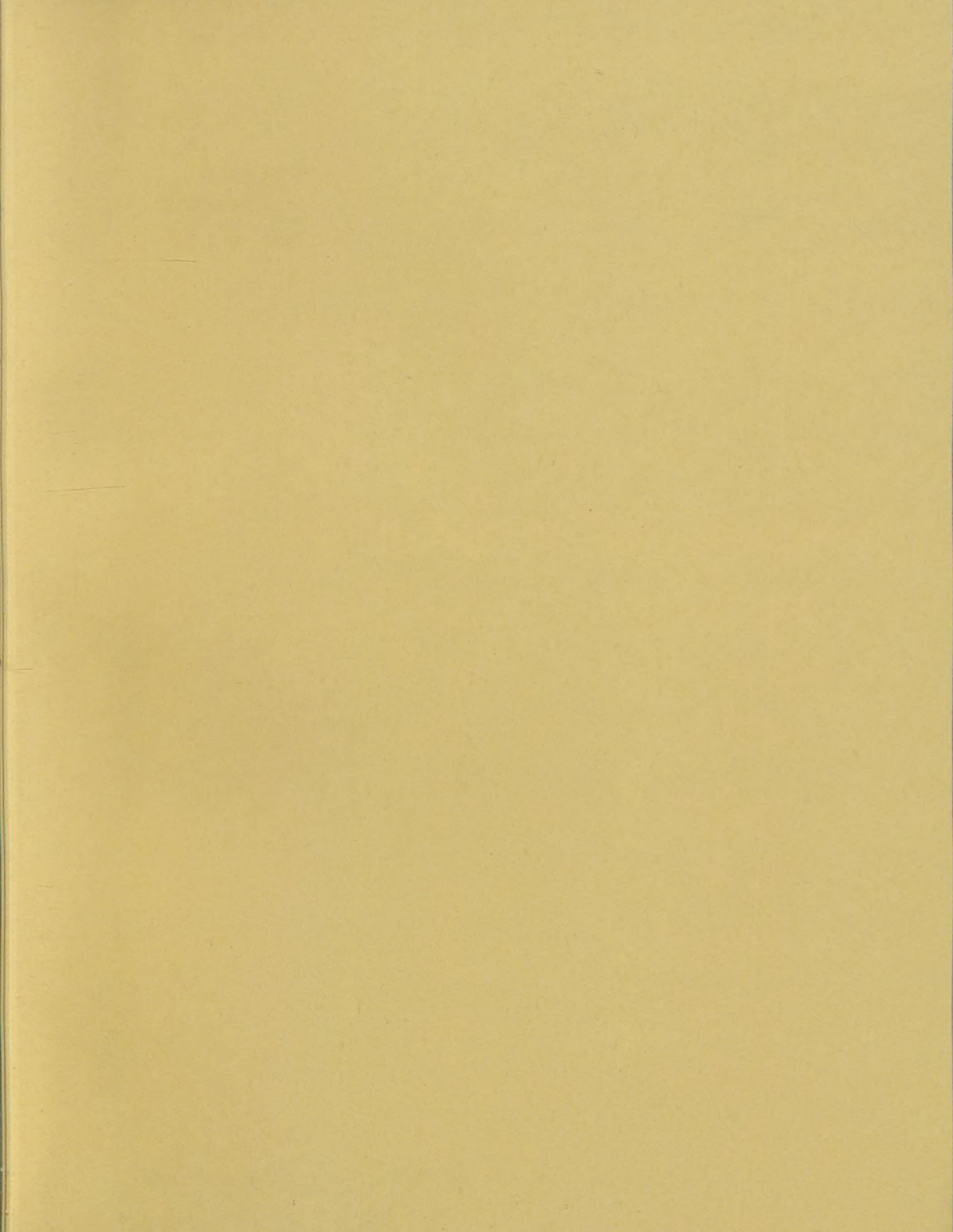
AKADÉMIAI

ALBUM I

AKADÉMIAI ALBUM I.

AZ MTA ELNÖKEI

AZ MTA
ELNÖKEI

AKADÉMIAI ALBUM I.

AZ MTA
ELNÖKEI

AKADÉMIAI ALBUM I.

BUDAPEST, 2008

Készült az MTA Kutatásszervezési Intézetében

*Összeállította: Palló Gábor
Haraszthy Ágnes, Kozák Péter és Merényi-Metzger Gábor
közreműködésével.*

Lektorálta: Kónya Sándor

*Képanyagot összegyűjtötte: Cs. Lengyel Beatrix
Technikai szerkesztő: Macsi Gyuláné*

Szerkesztette: Tolnai Márton

©MTA KSZI
ISBN 978-963-508-555-2
Budapest, 2008. január

ELŐSZÓ

A Magyar Tudományos Akadémia nemzeti intézmény, melyet történelmünk során megkülönböztetett figyelem övezett, feladata a nemzet szolgálata, legfőbb jellemzője a hagyományok őrzése és a korszerű gondolatok befogadása. Az Akadémia mindenkor törekedett arra, hogy feltárja, dokumentálja és közreadja a tudományos kutatás eredményeit, nemzeti kultúránk, művészetünk, irodalmunk kincseit, tartalmas és tetszetős kiadványokban örökítse meg tudományos életünk nagyjait.

Az *Akadémiai Album* kiadványsorozat indításával is elődeink példaadását szeretnénk követni. Ilyen album elsőként az MTA Palotájának 1865. évi ünnepélyes megnyitására készült, összegyűjtve és kis példányszámú díszes kötetben közreadva az akkori tagság fényképeit.

Báró Eötvös József – az MTA későbbi elnöke – a Vasárnapi Újság 1865. február 12-i számában fölhívást intézett az Akadémia tagjaihoz az Akadémiai Album ügyében, kérve, hogy „... *arczképeiket siessenek Schrecher Ignác pesti fényképészhez beküldeni. Tekintve azt, hogy a kérdéses album az Akadémia Palotájának ünnepélyes megnyitásakor a magyar tudós társaságnak valamennyi életben levő tagját magában foglalná: s az felette becses és érdekes emlék lenne az utókor számára.*” Az első Album nemcsak emlék, hanem – az utókor nevében is mondhatom – tudomány- és kultúrtörténeti dokumentum, melynek fennmaradt köteteit féltve őrzik könyvtáraink és a gyűjtők.

A XIX. századi díszes kiadvány jellemzőit megőrizve, szerényebb formában, a most induló *Akadémiai Album* sorozat első kötetében Akadémiánk eddigi tizennyolc elnöke szakmai életútjának rövid leírását és arcképét mutatjuk be. Az első és második elnök még előlülőnek nevezetett, 1858-tól lett elfogadott az elnök megnevezés. Az 1830 és 2005 közötti 175 év során az elnökök átlagosan 10–10 évig vezették a tudós társaságot. A leghosszabb ideig – 31 évig – gróf Berzeviczy Albert

elnökskődött, őt 25 évvel gróf Teleki József és 21 évvel Rusznyák István követi. Legfiatalabban, 40 évesen gróf Teleki József lett előlülő, őt követi a 41 évesen elnökké választott gróf Dessewffy Emil és báró Eötvös Loránd.

A nemzeti sorsfordító időszakok elnökei: az 1848–49-es forradalom és szabadságharc éveié gróf Teleki József; a kiegyezés időszakáé báró Eötvös József; az első Világháború és a forradalmak koráé gróf Berzeviczy Albert; a második Világháború utáni újraszervezése Kodály Zoltán; az 1956-os forradalom idejéé Rusznyák István. A rendszerváltás időszakának elnöke Kosáry Domokos, aki a tizennyolc akadémiai elnök doyenje. Páratlan elismerést és bizalmat tükröz, hogy minden idők legidősebbjeként 77 éves korában bízta meg őt e feladattal a tudóstársaság. Kosáry elnök úrra itt is megkülönböztetett tisztelettel emlékezünk.

Az Akadémiai Album második kötetében a főtítkárokat mutatjuk be, a későbbi kötetekben pedig az Akadémia valamennyi választott vezetőjének, majd az Akadémia aranyérmeseinek adatait adjuk közre. Mindegyik kötet gazdag képanyagot tartalmaz.

Szeretnénk remélni, hogy e kiadványsorozattal az „Eötvös-i célt” szolgáljuk: legyenek a kötetek becsesek és érdekesek!

Vizi E. Szilveszter

AZ MTA ELNÖKEI

gróf Teleki József	1830. november 17–1855. február 15.
gróf Dessewffy Emil	1855. április 17–1866. január 10.
báró Eötvös József	1866. március 18–1871. február 2.
gróf Lónyay Menyhért	1871. május 17–1884. november 3.
Trefort Ágoston	1885. május 28–1888. augusztus 22.
báró Eötvös Loránd	1889. május 3–1905. október 5.
gróf Berzeviczy Albert	1905. november 27–1936. március 10.
Habsburg-Lottharingiai József főherceg	1936. március 10–1944. október
Kornis Gyula	1945. március 7–1945. október 29.
Moór Gyula	1945. október 29–1946. július 24.
Kodály Zoltán	1946. július 24–1949. november 29.
Rusznay István	1949. november 29–1970. február 5.
Erdey-Grúz Tibor	1970. február 5–1976. augusztus 16.
Szentágothai János	1976. október 26–1985. május 10.
Berend T. Iván	1985. május 10–1990. május 24.
Kosáry Domokos	1990. május 24–1996. május 9.
Glatz Ferenc	1996. május 9–2002. május 6.
Vizi E. Szilveszter	2002. május 7–től

gróf Teleki József

(Pest, 1790. október 24–Pest, 1855. február 15.)

történész, nyelvész, politikus

Az MTA elölülője: 1830. november 17–1855. február 15.

gróf Teleki József

Tanulmányok: Jogi tanulmányokat folytatott a kolozsvári református főiskolán, a pesti tudományegyetemen (1806), majd a göttingeni egyetemen (1812–1814). Tanulmányutat tett Németországban, Hollandiában, Svájcban, Olaszországban.

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az Akadémia alapszabályát kidolgozó bizottság elnöke volt (1827), az öt igazgató tag egyike (1830) (a többiek az Akadémia alapítói: gróf Széchenyi István, gróf Károlyi György, gróf Andrassy György és Vay Ábrahám), tiszteleti taggá választották (1838). 1830. november 17-től 1855. február 15-ig az MTA elölülője. Az MTA-nak adományozott könyvgyűjteményéből (24 ezer kötet) fejlődött ki az MTA Könyvtára, ezt kiegészítette a Kresznerics-féle kézirat- és éremgyűjteménnyel, valamint a Veszerle-féle ősnymtatvány-gyűjteménnyel. 5000 forinttal megalapította az akadémiai könyvtárnoki hivatalt, művei jövedelmének jelentős részét is az MTA-nak ajándékozta. Alapítványainak kamatát drámai művek jutalmazására, a könyvtár fejlesztésére és a történettudományi osztály céljaira rendelte.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Pest vármegye aljegyzője (1808–1810), majd a magyar királyi budai helytartótanács fogalmazója (1810–1812, 1815–1818), helytartósági titoknok (1818–1824), királyi táblabíró (1824–1827), később Csanád vármegye főispánja (1827–1830), Szabolcs vármegye főispánja (1830–1832), a bécsi udvari kancellária előadó tanácsosa (1832–1840), koronaőre (1840–1842), Erdély kormányzója (1842–1848). A forradalom után visszavonult a politikától.

Szakterület, tudományos eredmények: Nyelvész, történész. A nyelvújítási mozgalom résztvevőjeként foglalkozott a szótárszerkesztés elvi kérdéseivel (*A magyar nyelvnek tökéletesítése új szavak és szólásmódok által*, 1816, *Egy tökéletes magyar szótár elrendeltetése, készítési módja*, 1817). Történészként forráskutató, forrásgyűjtő, forráskritikai munkát végzett a magyar középkor és reneszánsz időszakára vonatkozóan, a Hunyadiak történeti kutatója volt. Tizenkét kötetesre tervezett nagymonográfiája (megjelent 1851–1863 között) befejezetlen maradt.

Tisztségek, tagságok: A pesti református egyházmegye algondnoka (1818–1824), a tiszamelléki református egyházkerület és a sárospataki református főiskola főgondnoka (1824–1848).

gróf Desseffy Emil

(Eperjes, Sáros vm., 1812. február 16–Pozsony, Pozsony vm.,
1866. január 10.)

közgazdász, politikus

Az MTA elöljárója, elnöke: 1855. április 17–1866. január 10.

gróf Dessewffy Emil

Tanulmányok: A kassai jogakadémiára járt, majd hosszabb nyugat-európai utazást tett, miközben közgazdasági, politikai és jogi tanulmányokat folytatott.

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1843; igazgató tag: 1853; tiszteleti tag: 1858). 1855. április 17-től 1866. január 10-ig az MTA elölülője (1858-tól elnöke). Elnökként összegyűjtötte az MTA székházának megépítéséhez szükséges összeget. A székház 1865-ben készült el.

Politikai, közigazgatási tevékenység: 1846-ban Ő szövegezte meg a Konzervatív Párt programtervezetét, javasolta a védegyelet és a védővámrendszer megszüntetését, az úrbéri terhek megváltását, a nemesség adómentességének megszüntetését, hitelintézetek alapítását, elutasította a jogkiterjesztést. Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc idején visszavonult a politikától, az 1848 előtti alkotmányos berendezkedés visszaállítását javasolta. A forradalom bukása után (23 társával) emlékiratban tiltakozott Magyarországnak a birodalomba való beolvasztása ellen, 1859-ben megszervezte az országos Kazinczy ünnepélyt. 1858–60 között nagyszabású akcióban kérte a nemzet adakozását a „tudomány méltó hajlékának” létrehozásához. Később (1860-ban) vezető szerepet játszott az Októberi Diploma kidolgozásában. 1861-ben Pozsony országgyűlési képviselője. Aktívan támogatta a kiegyezés megkötését.

Szakterület, tudományos eredmények: Büdszentmihályi (Szabolcs vármegye) birtokán mintagazdaságot teremtett. Politikai törekvéseinek kudarcát látva érdeklődése elsősorban a gazdasági, a tudományos és a kulturális élet fejlesztése felé fordult, cikksorozatot írt a magyar vám- és kereskedelemügyről (Századunk c. folyóirat: *Alföldi levelek* 1839).

Szerkesztői tevékenység: A Budapesti Híradó főszerkesztője (1844–1847).

Tisztségek, tagságok: Az Országos Magyar Gazdasági Egylet újjászervezője (1857), a Földhitelintézet alapító elnöke, az alsó-szabolcsi Tiszaszabályozó Társulat elnöke, a Tiszaszabályozó Társulatok közös nagygyűlésének elnöke (1857).

báró Eötvös József

(Buda, 1813. szeptember 13–Pest, 1871. február 2.)

író, politikus

Az MTA elnöke: 1866. március 18–1871. február 2.

báró Eötvös József

Tanulmányok: A pesti tudományegyetemen bölcséleti és államtudományi tanulmányokat folytatott (1826–1831), Pozsonyban ügyvédi vizsgát tett (1833), 1836–1837-ben beutazta Németországot, Svájcot, Hollandiát, Franciaországot és Angliát.

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1835; tiszteleti tag: 1839; igazgató tag 1855). Az MTA alelnöke (1855–1866), 1866. március 18-tól 1871. február 2-ig az MTA elnöke. Elnöksége idején – 1869-ben – lépett életbe az MTA szervezetét és működését 1945-ig meghatározó alapszabály.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Fejér vármegye aljegyzője (1834–1835), majd az udvari kancellária fogalmazója (1835–1837) és eperjesi királyi táblabíró (1837). Sályon Borsod vármegyében gazdálkodott (1837–1840). Az 1940-es években a polgári átalakítást segítő kezdeményezéseket aktívan támogatta, az 1843–44-es országgyűlésen a centristák egyik vezére. Politikai programját is szolgálta szépírói és publicisztikai tevékenysége. 1848-ban a Batthyány-kormány vallás- és nevelésügyi minisztere. A kormány lemondása után Münchenbe emigrált (1848–1851). Hazatérését követően Deák Ferenc politikáját támogatva részt vett a kiegyezés előkészítésében, majd az első Andrássy-kormány vallás- és közoktatásügyi minisztere lett (1867–1871). Közben betöltötte a miniszterelnöki és honvédelmi miniszteri tisztséget is (1869). Nevéhez fűződik a népiskolai törvény megalkotása.

Szakterület, tudományos eredmények: Író, politikus, politikai gondolkodó. Legfontosabb szépirodalmi művei: *A karthausi* (Pest, 1842.), *A falu jegyzője* (Pest, 1845), *Magyarország 1514-ben* (Pest, 1847). Főbb politikaelméleti művei: *Reform* (Lipcse, 1846 és Pest, 1868). *Über die Gleichberechtigung der Nationalitäten in Österreich* (Leipzig, 1850). *A XIX. század uralkodó eszméinek befolyása az álladalomra* (Bécs és Pest, 1851, 1854).

Szerkesztői tevékenység: A Politikai Hetilap szerkesztője (1865–1871), a Néptanítók Lapjának alapító szerkesztője (1868–1871).

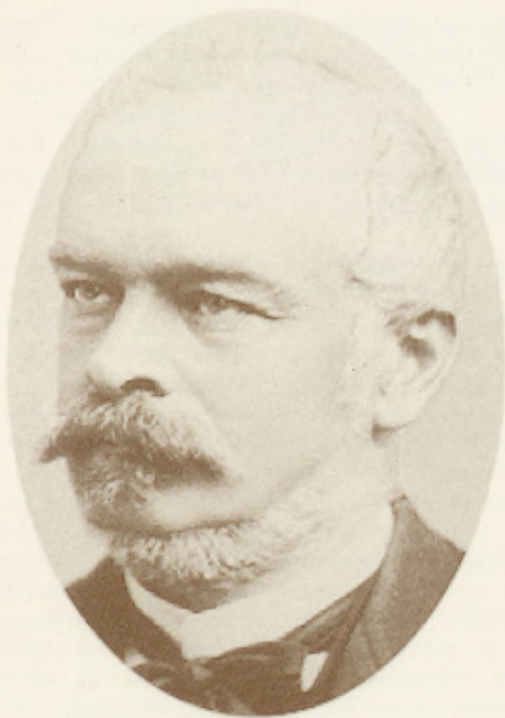
Tisztségek, tagságok: A Kisfaludy Társaság rendes tagja 1838-tól, majd elnöke (1848–1867).

Díjak, kitüntetések: MTA Nagyjutalma (1853).

gróf Lónyay Menyhért

(Nagylónya, Bereg vm., 1822. január 6– Budapest, 1884. november 3.)

publicista, politikus

Az MTA elnöke: 1871. május 17–1884. november 3.

gróf Lónyay Menyhért

Tanulmányok: A pesti tudományegyetemen filozófiát és jogot tanult. Nagyobb utazásokat tett külföldön, közgazdasági és pénzügyi tanulmányokat folytatott. 1839-ben bölcsészdoktori, majd államtudományi doktori oklevelet szerzett. 1848 után Párizsban a Collège de France-ban képezte tovább magát.

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1858; tiszteleti tag: 1861; igazgató tag: 1866), majd az MTA másodelnöke (1866–1871). 1871. május 17-től 1884. november 3-ig az MTA elnöke. Az Akadémia vagyoni helyzetét szilárd alapokra helyezte.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Bereg vármegye országgyűlési követe (1843–1847, 1847–1848), az első népképviselői országgyűlés tagjaként (1848) aktívan részt vett az 1848-as törvények megalkotásában, majd pénzügyminisztériumi tanácsos (1848), megbízott államtitkár (1849). A szabadságharc bukása után Franciaországba emigrált (1849–1850), 1850-ben kegyelmet kapott, hazatért és saját birtokain gazdálkodott igen eredményesen (1850–1858). 1861-től a képviselőház tagja, majd országgyűlési képviselő (1865–1867), később az Andrássy-kormány pénzügyminisztere (1867–1870), majd az Osztrák-Magyar Monarchia közös pénzügyminisztere (1870–1871). Andrássy távozása után miniszterelnök és honvédelmi miniszter (1871–1872). 1872-től országgyűlési képviselő, majd a Főrendiház tagja.

Szakterület, tudományos eredmények: Gazdasági, pénzügyi szakember, akinek szakértelmére támaszkodtak a kiegyezés létrehozásakor és az utána következő korszakban. A modern pénzügyi rendszer létrehozójaként tartják számon. Széchényi István kézirati hagyatékát kezdeményezésére vásárolta meg az Akadémia. Csengery Antallal ő hozta rendbe az Akadémia vagyoni helyzetét. Írásai főleg politikai publicisztikák, illetve pénzügyi értekezések: *Hazánk anyagi érdekeiről. (I. Közlekedési eszközök 1. Kőutak, 2. Vízutak, 3. Vasutak. Tekintve azoknak a művelt nemzetekbéli kifejlődését, hazánk azok iránti viszonyait, eddigi intézkedéseit és teendőit.* Pest, 1847–48), *Közügyeinkről, Nézetek Magyarország pénzügyi állapotáról* (Budapest, 1873), *A bankügyről* (Budapest, 1875).

Szerkesztői tevékenység: A Budapesti Szemle új folyamának szerkesztője 1865–1866. (Csengery Antallal).

Tisztségek, tagságok: Közreműködött több pénz- és hitelintézet megalapításában, létrehozója az Első Hazai Biztosító Társaságnak (1858), elnöke volt a Magyar Földhitelintézetnek (1866-tól). A békés-bánáti református egyházmegye gondnoka (1860–1871), a dunamelléki református egyházkerület főgondnoka (1871–1884).

Trefort Ágoston

(Homonna, Zemplén vm., 1817. február 7–Budapest, 1888. augusztus 22.)
publicista, politikus

Az MTA elnöke: 1885. május 28–1888. augusztus 22.

Trefort Ágoston

Tanulmányok: A pesti tudományegyetemen jogtudományi oklevelet szerzett (1836), majd ügyvédi vizsgát tett (1837), közben rövid európai tanulmányútra ment (1836).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1841; tiszteleti tag: 1867; igazgató tag: 1874), 1885. május 28-tól 1888. augusztus 22-ig az MTA elnöke.

Politikai, közigazgatási tevékenység: A Magyar Királyi Kamara fogalmazó-gyakornoka (1837–1838), Zólyom város országgyűlési követe (1843–1844), a kereskedelmi ügyek tárgyalására kiküldött bizottság tagja. Pest város terézvárosi kerületének országgyűlési képviselője (1848), a Helytartótanács ideiglenes sajtórendészeti osztályának tagja (1848. március 16-tól), a Földművelés-, Ipar- és Kereskedelemügyi Minisztérium államtitkára (1848. április 27–1848. szeptember 28.) és az ügykezelés vezetője (1848. szeptember 12–1848. szeptember 28.). A forradalom után emigrált Münchenbe (1848–1850). Hazatérése után gazdálkodó lett családja Békés vármegyei birtokán. Később Békés vármegye alispánja (1860–1861), tiszteletbeli táblabíró (1861-től), a gyomai kerület országgyűlési képviselője (1865–1869). A Deák párt tekintélyes tagjaként támogatta a kiegyezést. A Lónyay, a Szlávy, a Bittó és a Tisza Kálmán kormánynak vallás- és közoktatásügyi minisztere (1872–1888). Közben földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter is (1876–1878). Minisztersége alatt nyílt meg a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem (1872), az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (1872), a budapesti Zeneakadémia (1875) és a Budapesti Rabbiképző Intézet (1876–1877). Nevéhez fűződik a középiskolai reform, az elemi iskolákban a magyar nyelv kötelező tantárggyá tétele, a budapesti egyetem és a műegyetem építkezéseinek elindítása.

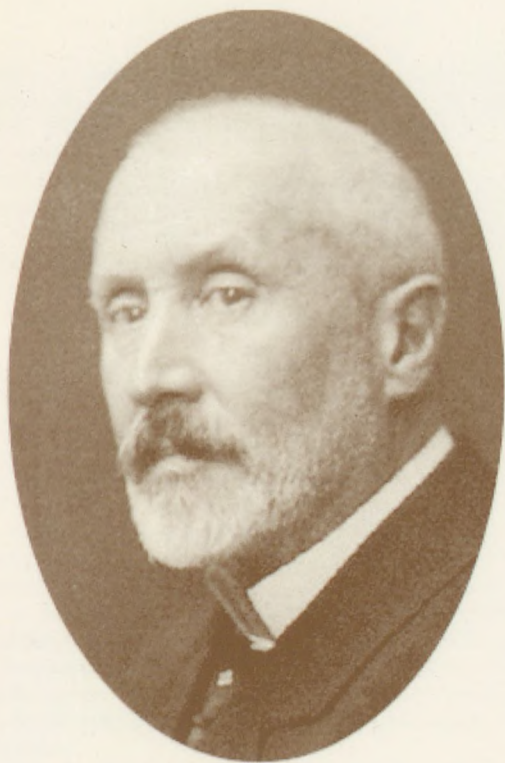
Szakterület, tudományos eredmények: Jogász, közigazdász, politikai gondolkodó. Írásaiban saját kora aktuális problémáira reagált, főleg rövidebb tanulmányai, esszéi, gyűjteményes kötetei jelentek meg.

Szerkesztői tevékenység: A Pesti Hírlap munkatársa (az 1840-es években). 1863-ban Eötvös Józseffel megalapította a Politikai Hetilapot. A Budapest Szemle, a Politikai Hetilap szerkesztője (1863–1865).

báró Eötvös Loránd

(Pest, 1848. július 27–Budapest, 1919. április 8.)

fizikus, kultúrpolitikus

Az MTA elnöke: 1889. május 3–1905. október 5.

báró Eötvös Loránd

Tanulmányok: Jogot és természettudományt tanult a budapesti egyetemen (1865–1867), természettudományi tanulmányokat folytatott a heidelbergi és königsbergi egyetemen (1867–1870). Bölcsészdoktori oklevelet Heidelbergben (1870), magántanári képesítést Budapesten szerzett (1871).

Pályafutás: A pesti, majd budapesti tudományegyetemen tanársegéd, az elméleti természettan magántanára (1871–1872), nyilvános rendes tanára (1872), az elméleti fizika tanszék tanára (1875), a kísérleti természettan tanszék nyilvános rendes tanára (1878–1919), a Kísérleti Fizikai Intézet igazgatója (1878–1919). Az egyetem rektora (1891–1892), a Budapesti Középiskolai Tanárképző Intézet igazgatója (1896–1899), elnöke (1899–1919). Megalapítója az édesapjáról elnevezett Eötvös Collegiumnak (1895).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1873; rendes tag: 1883; igazgató tag: 1906). Az MTA elnöke 1889. május 3-tól 1905. október 5-ig.

Politikai, közigazgatási tevékenység: A Főrendiház tagja (1872-től), majd elnöke (1881–1893). Országgyűlési képviselő (Vas vármegye, Körömdi járás, 1893–1895), vallás- és közoktatásügyi miniszter (1894–1895). Valóságos belső titkos tanácsos (1904-től). Miniszterként támogatta az egyházpolitikai törvényjavaslatokat, jelentős beszédet mondott a vallás szabadságáról és a vallásfelekezetek egyenjogúságáról. Minisztersége alatt hozott döntést az országgyűlés a budapesti Múcsarnok felállításáról.

Szakterület, tudományos eredmények: A fizikai kutatások világszerte elismert tudósa. Foglalkozott a kapillaritás, a folyadékok felületi feszültségének leírásával (Eötvös törvény: folyadékok felületi feszültsége csökken a hőmérséklet növekedésével), a gravitáció állandó meghatározásával. A tehetetlen és súlyos tömeg arányosságának nagy pontosságú megméréseire torziós ingát szerkesztett mely világhírűvé vált. A geofizika egyik megalapítójaként kutatta a földmágnességet. Nevéhez fűződik az Eötvös-hatás megállapítása.

Tisztségek, tagságok: A Magyar Természettudományi Társulat alelnöke (1880–1919), a Matematikai és Fizikai Társulat alapító elnöke, tiszteletbeli elnöke (1891–1919), a Magyar Turista Egyesület elnöke (1891–1899), tiszteletbeli tagja (1899-től), a Magyar Paedagogiai Társaság tiszteletbeli tagja (1894–1919), a Porosz Tudományos Akadémia levelező tagja (1910), a Jagelló Egyetem és a Norvég Királyi Egyetem díszdoktora (1911), a Szent István Akadémia tagja (1915-től), a Magyar Tanítók Turista Egyesületének tiszteletbeli elnöke.

Díjak, kitüntetések: MTA Nagyjutalma (1896), a göttingeni Tudós Társaság Benecke-pályadíja (1909), Pro Artibus et Literis Díszjelvény (1909), a Magyar Természettudományi Társulat Szily-érme (1912), Marczibányi-jutalom (posztumusz 1926).

gróf Berzeviczy Albert

(Berzevice, Sáros vm., 1853. június 7–Budapest, 1936. március 22.)

történész, kultúrpolitikus

Az MTA elnöke: 1905. november 27–1936. március 10.

gróf Berzeviczy Albert

Tanulmányok: Jogi tanulmányokat folytatott a kassai jogakadémián, majd a budapesti tudományegyetem állam- és jogtudományi karán lett államtudományi doktor (1877). Nyugat-Európában (Ausztria, Németország, Franciaország, és Belgium) tett hosszabb tanulmányutat.

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tiszteleti- és igazgató tagja (1904), az MTA elnöke 1905. november 27-től 1936. március 10-ig.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Sáros vármegye tiszteletbeli aljegyzője (1876–1877), első aljegyzője (1877–1878), tiszteletbeli főjegyzője (1878–1880), tényleges főjegyzője (1880–1881). A Szabadelvű Párt, majd a Nemzeti Társaskör (1910-től Nemzeti Munkapárt) tagja. Országgyűlési képviselő (1881–1905, 1910–1916). A képviselőház második alelnöke (1895–1896), első alelnöke (1895–1898). Valóságos belső titkos tanácsos (1896). A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban a felsőoktatás ügyével foglalkozó miniszteri tanácsos (1884–1886), államtitkár (1886–1887), vallásügyi adminisztratív államtitkár (1887–1894). Vallás- és közoktatásügyi miniszter (1903–1905). A képviselőház elnöke (1910–1911), a Főrendiház tagja (1916–1918), a Felsőház tagja (1927–1936). Politikusként sokat tett a revízió, a nemzeti közművelődés és a közoktatás érdekében.

Szakterület, tudományos eredmények: Az eperjesi evangélikus jogakadémián a politika, a nemzetgazdaságtan és a jogtörténet rendes tanára (1878–1881). Történészként, esztétaként dolgozott, útirajzokat, aktuális jegyzeteket, művészettörténeti írásokat jelentetett meg, a magyar-olasz művelődés- és kultúrtörténeti kapcsolatok kutatója volt. Kezdeményezte a római magyar intézet megalapítását. Fő műve: *Az abszolútizmus kora Magyarországon 1849–1865.* I–III. (Budapest, 1922–1932).

Tisztségek, tagságok: A Magyar Olimpiai Bizottság alapító elnöke (1895–1904), az Interparlamentáris Unió magyar csoportjának alelnöke (1896–1920), majd elnöke (1920-tól). A Kisfaludy Társaság rendes tagja (1899-től), másodelnöke (1900–1923), elnöke (1923–1936). A Múzeumok és Könyvtárak Bizottsága elnöke (1901-től). Az Országos Testnevelési Tanács első elnöke (1913–1923), a Szent István Akadémia tiszteleti tagja (1916-tól), a Petőfi Társaság tiszteleti tagja (1916-tól), a Magyar Pen Club elnöke (1932–1936), a Magyar Külpolitikai Társaság elnöke, a Corvin Mátyas Irodalmi Társaság alapító elnöke. A bécsi és a berlini tudományos akadémia levelező tagja, a nápolyi Accademia Pontiana külső tagja, a szegedi Ferenc József Tudományegyetem tiszteletbeli doktora.

Díjak, kitüntetések: Vaskoronarend, Corvin-lánc (1930).

Habsburg-Lotharingiai József főherceg

(Alcsút , Fejér vm., 1872. augusztus 9–Rain bei Straubing,
1962. július 6.)

katona, politikus

Az MTA elnöke: 1936. március 10–1944. október

Habsburg-Lotharingiai József főherceg

Tanulmányok: Habsburg-házi neveltetésben részesült, különös tekintettel a katonai kiképzésre.

Pályafutás (katonai): A troppai 1. számú császári és királyi gyalogezred hadnagya (1890–1893), főhadnagya (1893–1898), századosa (1898–1902), a magyar honvédség őrnagya (1902–1903), alezredese (1903–1905), ezredese (1905–1908), vezérőrnagya (1908–1911), a budapesti 31. gyaloghadosztály parancsnoka, altábornagya (1911–1914), a VII. (temesvári) hadtest parancsnoka (1914–1916), vezérezredese (1916), az 1., a 3. és a 7. hadseregből álló hadseregcsoport parancsnoka (1916–1918), a 10. és 11. hadseregből álló tiroli hadseregcsoport vezetője, tábornagya (1918).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA igazgató tagja (1906–1945), tiszteleti tagja (1917–1945), elnöke 1936. március 10-től 1944. októberéig.

Politikai, közigazgatási tevékenység: IV. Károly magyar király személyes magyarországi meghatalmazottja (homo regius) volt (1918), Károlyi Mihályt kinevezte miniszterelnökké. Kormányzóként átvette az ideiglenes államfői tiszteletet 1919. augusztus 6-tól, kinevezte Friedrich István kormányát, a magyar haderő fővezérét Horthy Miklóst. Lemondva államfői tiszteletéről, támogatta Horthy kormányzóvá választását. Országgyűlési képviselő, a Felsőház tagja (1927–1944). Hűségesküt tett Szálasinak (1944). A háború után Németországba menekült (1945). Az Egyesült Államokban, majd Németországban élt, a magyar emigráció szélsőjobboldalán politizált. Irodalmi tevékenységet is folytatott, vadástörténeti és útleírásai jelentek meg. Fő műve: *A világháború, amilyenek én láttam* (Budapest, 1927).

Tisztségei, tagságai: A Vitézi Rend főkapitánya, a Petőfi Társaság (1927–1944), a Kisfaludy Társaság tagja (1929–1944). A Légoltalmi Liga elnöke (1937–1944). Tagja a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsának, az Országos Magyar Hadimúzeum Egyesületnek. A Nyomorék Gyermekek Országos Otthonának fővédnöke és a Magyar Földrajzi Társaság védnöke. Tiszteleti doktori címet kapott a budapesti József Műegyetemtől (1909), a Pázmány Péter Tudományegyetemtől (1916) és a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemtől (1917).

Kornis Gyula

(Vác, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1885. december 22–Budapest,
1958. április 15.)

filozófus, pedagógus, kultúrpolitikus

Az MTA elnöke: 1945. március 7–1945. október 29.

Kornis Gyula

Tanulmányok: A budapesti és a lipcsei tudományegyetemen tanult. Budapesten magyar–latin szakos tanár lett (1907), majd római katolikus pappá szentelték (1908), később szellemi tudományok logikája tárgykörben magántanári képesítést szerzett (1914).

Pályafutás: A piarista rend tagja (1900–tól), a budapesti piarista gimnázium rendes tanára (1907–1914), a Budapesti Tudományegyetem magántanára (1914–1920). A pozsonyi Erzsébet Tudományegyetemen a filozófia nyilvános rendkívüli tanára (1914–1916), nyilvános rendes tanára (1916–1919), majd a Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Kar dékánja (1918–1919), a Pázmány Péter Tudományegyetemen a filozófia nyilvános rendes, a pedagógia jogosított tanára (1920–1932) és a pedagógia nyilvános rendes tanára (1931–1934), a Bölcsészettudományi Kar dékánja (1933–1934), majd az egyetem rektora (1935–1936).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA levelező tagja (1916), rendes tagja (1928), igazgató tagja (1934–1945), tiszteleti tagja (1941), ideiglenes elnök (1945), elnök 1945. március 7–től 1945. október 29–ig. Tagságáról 1948-ban lemondott, a rendszerváltáskor tagságát visszaállították (1989).

Politikai, közigazgatási tevékenység: A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban a közoktatásügyért felelős államtitkár (1927–1931), a váci választókerület kormánypárti országgyűlési képviselője (1931–1939), az Országgyűlés alelnöke (1935–1938), elnöke (1938), a Felsőház tagja (1942–1944). Gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter munkatársaként jelentős szerepet játszott a magyarországi kultúrpolitika kialakításában és irányításában. A német megszállás idején letartóztatták (1944), a nyilas kormányzás alatt a Gestapo fogságába került (1944). A II. Világháború után a budapesti Népbíróság feddével igazolta (1945), kitelepítették Poroszlóra (1951), utána Hajdúszoboszlón élt (1953–tól).

Szakterület, tudományos eredmények: A filozófia, a pedagógia, a szociológia, a tudományelmélet, a művelődéstörténet területén tevékenykedett, kultúr- és történetfilozófiai műveket írt.

Szerkesztői tevékenység: A Pedagógiai Könyvtár című sorozat (1913–1917), a Magyar Filozófiai Társaság Közleményei (1914), az Athenaeum című folyóirat (1924) és a Filozófiai Könyvtár (1922–1925) szerkesztője.

Tisztségek, tagságok: A Magyar Paedagógiai Társaság elnöke (1925–1938), az Országos Közoktatási Tanács ügyvezető alelnöke (1927–1931). A Franklin Társulat elnöke (1929–1945), a Kisaludgy Társaság rendes tagja (1934), a Petőfi Társaság tiszteleti tagja (1935), majd elnöke (1940–1946). A Magyar Külügyi Társaság és a Magyar Pszichológiai Társaság társelnöke, továbbá az Országos Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság, a Magyar Filozófiai Társaság, a Felsőoktatási Egyesület, a Budapesti Középiskolai Tanárképző Intézet elnöke.

Díjak, kitüntetések: Corvin–koszorú (1930), MTA Nagyjutalma (1937).

Moór Gyula

(Brassó, Brassó vm., 1888. augusztus 11–Budapest, 1950. február 3.)
jogász, jogfilozófus

Az MTA helyettes elnöke: 1945. október 29–1946. július 24.

Moór Gyula

Tanulmányok: A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen jogi doktorátust (1913), majd magántanári képesítést szerzett a jogfilozófia területén (1917). Tanulmányutakat tett Németországban (1912–1914).

Pályafutás: Ügyvédi irodai gyakornok Kolozsvárott (1911–1912). Az eperjesi jogakadémián a jogfilozófia és büntetőjog rendes tanára (1914), később a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem magántanára (1917–1918), majd a nemzetközi jog nyilvános rendes tanára (1919–1921). A Budapesten működő menekült kolozsvári tudományegyetemen a nemzetközi jog nyilvános rendes tanára (1918–1919), majd a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen a jogfilozófia nyilvános rendes tanára (1921–1928). Közben a Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Kar dékánja (1924–1925), prodékánja (1925–1926). A Pázmány Péter Tudományegyetemen a jogfilozófia nyilvános rendes tanára (1928–1948), közben a Jog- és Államtudományi Kar (1935–1936), illetve az Állam- és Jogtudományi Kar dékánja (1947–1948), az egyetem rektora (1945–1946).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1925; rendes tag: 1942). 1945. október 29-től 1946. július 24-ig helyettes elnökként az MTA elnöke. Tagságát megszüntették (1949), a rendszerváltáskor visszaállították (1989). Az MTA igazgatótanácsának tagja (1945–1946), a II. Osztály elnöke (1945–1948).

Politikai, közigazgatási tevékenység: A Felsőház pótagja (1937–1944), a Magyar Függetlenségi Front jelöltjeként nemzetgyűlési képviselő (1945–1947), majd a Magyar Függetlenségi Párt országgyűlési képviselője. Mandátumát a Magyar Kommunista Párt nyomására megsemmisítették (1947). Az 1945–1948-as időszakban következetesen védelmezte a polgári értékrendet, ellenezte az államosítást, szorgalmazta az ellenzéki pártok együttműködését.

Szakterület, tudományos eredmények: Jogfilozófiával, szociológiával, filozófiával foglalkozott. Az újkantianus jogfilozófia talajáról önálló jogfilozófiai rendszert dolgozott ki. Érdeme, hogy a magyar jogfilozófia lépést tudott tartani a korabeli európai jogfilozófia fejlődésével. Kritikai álláspontot képviselt a bolsevizmus ideológiájával szemben.

Tisztségek, tagságok: A Magyar Jogászegylet alelnöke (1945–1949), a Magyar–Jugoszláv Baráti Társaság elnöke (1945–1947), a Magyar Társadalomtudományi Társaság elnöki tanácsának tagja, a Magyar Külügyi Társaság választmányi tagja.

Kodály Zoltán

(Kecskemét, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1882. december 16–
Budapest, 1967. március 6.)
zeneszerző, zenetudós

Az MTA elnöke: 1946. július 24–1949. november 29.

Kodály Zoltán

Tanulmányok: A Pázmány Péter Tudományegyetemen (az Eötvös Collegium tagjaként) magyar–német szakos tanárként végzett (1905), bölcsészdoktor lett (1906), a Zeneakadémián zeneszerzői oklevelet szerzett (1904), további tanulmányokat folytatott Berlinben (1906) és Párizsban (1907).

Pályafutás: A budapesti Zeneakadémián a zeneelmélet (1907–1908), illetve a zeneszerzés rendes tanára (1908–1919), aligazgató (1919), vezető (1919), a Zeneművészeti Főiskolán a zeneszerzés nyilvános rendes tanára (1921–1942). Az MTA Népzenekutató Csoportjának vezetője (1942–1967), majd a Zeneművészeti Főiskolán az igazgatótanács tagja (1945).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1943; rendes tag: 1945). 1946. július 24-től 1949. november 29-ig az MTA elnöke.

Politikai, közigazgatási tevékenység: A Zeneművészeti Direktórium tagja (1919), a II. világháború után nemzetgyűlési képviselő (1945–1947), a Magyar Zeneművészek Szabad Szakszervezete (1945–1946) és a Művészeti Tanács elnöke (1945–1950).

Szakterület, tudományos eredmények: Zenetudós, népdalgyűjtő, zeneszerző és zenepedagógus. Bartók Bélával karöltve a magyar népzene támaszkodva alakította ki egyéni stílusát, mellyel világszínvonalon képviselte a magyarság zenekultúráját. Sokrétű életművéből kiemelkedik a 20. századi zenetörténetben egyedülálló, korszakos jelentőségű kórusművészete. A magyarországi iskolai énekoltatás megújítója, sokat tett a magyar nyelvhelyesség és a nemzeti hagyományok megőrzéséért. Kutatóként gyűjtötte, feldolgozta és rendszerezte a magyar népdalokat és a népi zenekultúra egyéb elemeit. Munkásságával az összehasonlító népzeneudomány nemzetközi hírű művelője. Fő művei: *I. vonósnégyes* (1910), *Psalms Hungaricus* (1923), *Háry János* opera (1926), *Missa brevis* (1945), *Cinka Panna* daljáték (1948), *Kállai kettős* (1951), *Zrínyi szózata* (1955). Rendszerező műve: *Magyar Népzene Tára*, öt kötet 1951-től.

Tisztségek, tagságok: Az Arany János Társaság (1925), az Országos Magyar Zenész Szövetség (1933-tól), a Kisfaludy Társaság (1935), a Magyar Néprajzi Társaság (1940), a Magyar Paedagogiai Társaság (1941) és a Néptudományi Bizottság (1946–1949) tagja. A Petőfi Társaság (1948), a Zenetudományi Bizottság és a Nyelvművelő Bizottság (1951–1966) elnöke. Tagjává választotta a Belga Tudományos, Művészeti és Irodalmi Akadémia (1957-től), az Amerikai Művészeti és Tudományos Akadémia (1963-tól), a római Accademia Santa Cecilia, a Svéd Királyi Akadémia, a Német Tudományos Akadémia. A Nemzetközi Népzenei Tanács elnöke (1961–1967), a Nemzetközi Zenepedagógiai Társaság tiszteletbeli elnöke (1964–1967), a moszkvai Csajkovszkij Konzervatórium tagja (1963). A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem (1944), az Eötvös Loránd Tudományegyetem (1957), az Oxfordi Egyetem (1960), a berlini Humboldt Egyetem (1964) és a Torontói Egyetem (1966) tiszteletbeli doktora.

Díjak, kitüntetések: Corvin-koszorú (1930), Magyar Népköztársasági Érdemrend (1947, 1952), Kossuth Érdemrend (1948), Kossuth-díj (1948, 1952, 1957), a Magyar Népköztársaság Érdemrendje (1962), Herder díj (1965).

Ruzsnyák István

(Budapest, 1889. január 22–Budapest, 1974. október 15.)

orvos, belgyógyász

Az MTA elnöke: 1949. november 29–1970. február 5.

Rusznák István

Tanulmányok: A budapesti tudományegyetemen kapott orvosi diplomát (1911). Korányi Sándor vezetésével szerzett magántanári képesítést a budapesti tudományegyetem II. sz. belgyógyászati klinikáján, a vese és a vérkeringési szervek betegségeinek kór- és gyógytana tárgyából (1926).

Pályafutás: A budapesti tudományegyetem II. sz. Kórbonctani Intézetének gyakornoka (1908–1911), tanársegédje (1911). A Pázmány Péter Tudományegyetem III. sz. Belgyógyászati Klinika gyakornoka (1912–1914), majd tanársegédje (1918–1928), adjunktusa (1928–1931). A szegedi Ferenc József, illetve Horthy Miklós Tudományegyetem Belgyógyászati Klinikáján a belgyógyászat nyilvános rendes tanára (1931), igazgatója (1931–1944), közben az Orvostudományi Kar dékánja (1937–1938), dékánhelyettese (1938–1939). A Pázmány Péter Tudományegyetemen a II. sz. Belgyógyászati Klinika igazgatója (1945–1946), a Budapesti Orvostudományi Egyetem I. sz. Belgyógyászati Klinika igazgatója (1946–1963) a belgyógyászat nyilvános rendes tanára (1949–1951) majd egyetemi tanára (1951–1963). Az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézete igazgatója (1954–1970).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (ugyanabban az évben lett levelező tag és rendes tag: 1946), 1949. november 29-től 1970. február 5-ig az MTA elnöke. Elnöksége idején alakult át az Akadémia szovjet mintára: a kutatás országos centrumává vált, létrejöttek kutatóintézetei, jelentős szerephez jutott a természettudomány, tudományos testülete legmagasabb fokon reprezentálta az ország tudományos életét.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Nemzetgyűlési képviselő (1945–1947), országgyűlési képviselő (1949–1967), az Elnöki Tanács tagja (1949–1958).

Szakterület, tudományos eredmények: Legfontosabb kutatási területei a hemolízis mechanizmusa, a malária kórtana és gyógyítása, egyes vesebetegségek mechanizmusa, terápiaja, a nyirokkeringés élettana, betegségei (ebben érte el legtöbbször becsült eredményeit), a flavonoidok vitaminhatása, élettani szerepe.

Szerkesztői tevékenység: Az *Acta Medica* (1959–1974), az *Orvosok Lapja*, az *Orvosi Hetilap* főszerkesztője.

Tisztségek, tagságok: A Bolgár Tudományos Akadémia (1948), a Société Internationale de Médecine Interne (1950), a Szovjet Tudományos Akadémia (1958), a Csehszlovák Tudományos Akadémia (1960), az Union Internationale d'Angiologie (1961), a Lengyel Tudományos Akadémia (1962), az NDK Tudományos Akadémia (1962), a prágai Purkyne Orvostársaság (1963), a Román Tudományos Akadémia (1965), a zágrábi Jugoszláv Tudományos Akadémia (1966), az Angol Orvosi Társaság (1966), a Svájci Orvostudományi Akadémia (1966), az International Society of Lymphology (1966) tagja. Az Igazságügyi Orvosi Tanács (1945–1949), a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság (1946–1950), a Tudományos és Felsőoktatási Tanács (1957–1962) és a Magyar Pugwash Bizottság elnöke.

Díjak, kitüntetések: A Budapesti Orvosegyesület Balassa János-díja (1948), Korányi-érem (1948), Kossuth-díj (1949, 1956), Semmelweis-émlékérem (1959), Akadémiai Aranyérem (1961), Korányi Sándor-émlékérem (1966), Lomonoszov-aranyérem (Szovjetunió 1968), Szlovák Tudományos Akadémia Érme (1969), Cirill és Metód-rend (1970). Magyar Szabadság Érdemrend (bronz 1947), Kossuth Érdemrend (1948), Magyar Népköztársasági Érdemrend (1950), Koreai I. Osztályú Nemzeti Zászló Érdemrend (1954), Munka Vörös Zászló Érdemrendje (1954, 1959), Munka Érdemrend arany fokozat (1967), a Magyar Népköztársaság Zászlórendje (1970), Felszabadulási Jubileumi Emlékérem (1970).

Erdéy-Grúz Tibor

(Budapest, 1902. október 27–Budapest, 1976. augusztus 16.)
kémikus

Az MTA elnöke: 1970. február 5–1976. augusztus 16.

Erdey-Grúz Tibor

Tanulmányok: A Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte tanulmányait, itt szerzett bölcsészdoktori (1924), utána gyógyszerészi oklevelet (1938). Az elektrokémia tárgyköréből kapta meg magántanári képesítését (1934).

Pályafutás: A müncheni Bajor Akadémia Kémiai Intézetének Humboldt-ösztöndíjasa (1928–1929), a Berlieni Műszaki Egyetem vendégkutatója (1929–1931), a Pázmány Péter Tudományegyetem, illetve az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának III. sz. Kémiai Intézetében gyakornok (1924), tanársegéd (1924–1932), adjunktus (1932–1946), magántanár (1934–1941), címzetes nyilvános rendkívüli tanár (1941–1946), intézeti tanár (1946–1949), majd a Fizikai-Kémiai és Radiológiai Intézet nyilvános rendes tanára (1949–1952), egyetemi tanára (1952–1976), a tanszék vezetője (1949–1976), közben az ELTE TTK dékánja (1950–1952).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1943; rendes tag: 1948). Az MTA Matematikai, Fizikai, Kémiai és Műszaki Tudományok Osztályának (1947–1949), majd a Kémiai Tudományok Osztályának osztálytitkára (1959–1964). Az MTA elnökségi tagja (1949–1950, 1953–1961), az MTA főtítkára (1950–1953, 1956–1957, 1964–1970), 1970. február 5-től 1976. augusztus 16-ig az MTA elnöke.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Felsőoktatási (1952–1953), majd oktatásügyi miniszter (1953–1956), a Tudományos és Felsőoktatási Tanács alelnöke (1961–1962), elnöke (1962–1964). Országgyűlési képviselő (1953–1957). A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének tagja (1954–1956). Nevéhez fűződik az első magyarországi országos távlati tudományos kutatási terv elkészítése.

Szakterület, tudományos eredmények: A magyarországi elektrokémiai kutatás iskolateremtője. Az elektrokristályosodás elméletének alapjait Volmerrel közösen dolgozta ki, az elektródfolyamatok elméletére vonatkozó eredményei alapvetők. A hidrogén-túlfeszültség értelmezésében, az elektrolitikus fémleválasztás, fémes kristályok elektrolitikus növesztésében, fémek anódos vizsgálatában, a higanyelektroddal és higanyamalgámmal kapcsolatos kutatásokban, illetve az ionvándorlás jelenségeinek tanulmányozásában érte el legfontosabb eredményeit. Igen kiterjedt tankönyvírói és ismeretterjesztő tevékenységet folytatott.

Szerkesztői tevékenység: A *Magyar Kémiai Folyóirat* szerkesztője, majd főszerkesztője (1946–1976). Szerkesztője és szerzője is *A természet világa* című (1940) sorozat kémiai kötetének, a *Természettudományi Lexikonnak* (1945), *A magyar kémiai elnevezés és helyesírás szabályai* című kiadványnak. Szerkesztette az *MTA Kémiai Tudományok Osztálya Közleményeit*, főszerkesztője volt az *Akadémiai Értesítőnek* (1950–1953).

Tisztségek, tagságok: A Magyar Kémikusok Egyesülete főtítkára (1943–1949), elnöke (1949–1951). A Magyar Természettudományi Akadémia tagja (1945–1946). Az NDK (levelező: 1963), a Román (tiszteleti: 1965), a Szovjet (külső: 1966), a Bolgár

(külső: 1969), a Csehszlovák (külső: 1969) és az Osztrák Tudományos Akadémia (levelező: 1969) tagja.

Díjak, kitüntetések: Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (1948), Kossuth-díj (1950, 1956), Munka Érdemrend (1960), Akadémiai Aranyérem (1966), Cirill és Metód-rend (1970), Munka Vörös Zászló Érdemrend (1972). A Veszprémi Egyetem (1974) és az ELTE díszdoktora (1975).

Szentágothai János

(Budapest, 1912. október 31–Budapest, 1994. szeptember 8.)

orvos, anatómus

Az MTA elnöke: 1976. október 26–1985. május 10.

Szentágothai János

Tanulmányok: A Pázmány Péter Tudományegyetemen általános orvosi oklevelet szerzett (1936), majd a bázeli tudományegyetem Anatómiai Intézetében tanult (1939–1940). Az idegrendszeranatómia és szövettani szerkezete tárgykörben szerzett magántanári képesítést (1941).

Pályafutás: A Pázmány Péter Tudományegyetem Tájébonctani Intézetében gyakornok (1935–1937), tanársegéd (1937–1940), adjunktus (1940–1944). A Pécsi Tudományegyetem, illetve a Pécsi Orvostudományi Egyetem Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézet nyilvános rendes tanára (1947–1951), nyilvános rendkívüli tanára (1951–1952), egyetemi tanára (1952–1963), megbízott vezetője (1946–1947), majd igazgatója (1947–1963). A Budapesti Orvostudományi Egyetem, illetve Semmelweis Orvostudományi Egyetem Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézetében egyetemi tanár, tanszékvezető, intézetigazgató (1963–1976).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1948; rendes tag: 1967). Az MTA VIII. Biológiai Tudományok Osztályának titkára (1967–1970), az MTA alelnöke (1973–1976), elnökségi tagja (1985-től), 1976. október 26-tól 1977. május 6-ig az MTA megbízott elnöke, 1977. május 6-tól 1985. május 10-ig az MTA elnöke.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Az Elnöki Tanács tagja (1985–1989), országgyűlési képviselő (1985–1994).

Szakterület, tudományos eredmények: Neuroanatómiával, kísérletes agykutatással foglalkozott. Eredményei a szemmozgások, az egyensúlyi működések, a gerincvelő- és agytörzsi reflexek idegi mechanizmusának vizsgálata, az idegi gátlás szerkezeti alapjai, a magasabb idegközpontok szerkezete tárgyköreiből származtak.

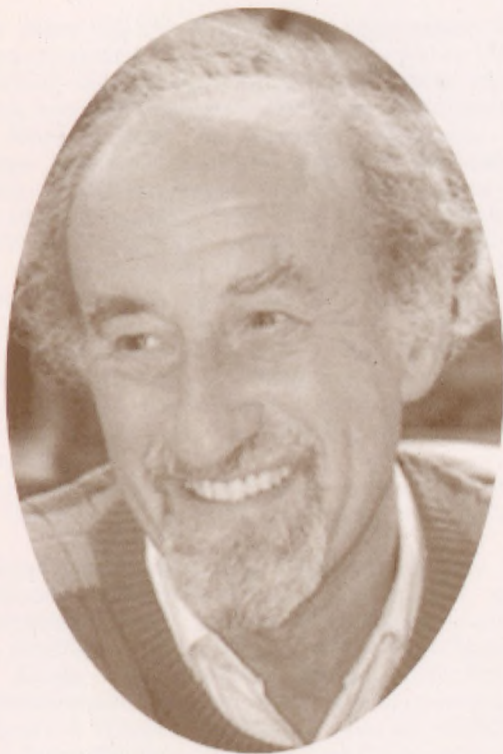
Tisztségek, tagságok: A hallei Leopoldina Német Természettudományi Akadémia (1964) és a Belga Orvostudományi Akadémia levelező tagja (1969). Az USA Nemzeti Tudományos Akadémia (1972), az Amerikai Tudományos és Művészeti Akadémia (1973), a Norvég Tudományos Akadémia (külső tag, 1978), a Szovjet Tudományos Akadémia (1978), a Royal Society (külső tag, 1978), a Csehszlovák Tudományos Akadémia (1980), a Lengyel Tudományos Akadémia (1980), a Vatikáni Tudományos Akadémia (külső tag 1981), a Szlovén Tudományos és Művészeti Akadémia (külső tag 1981), a Szovjet Orvostudományi Akadémia (külső tag 1982), az NDK Tudományos Akadémia (külső tag 1983), az Indiai Nemzeti Tudományos Akadémia (1984), a Bolgár Tudományos Akadémia (1989), a Mainzi Irodalmi és Művészeti Akadémia (1989), a Finn Tudományos Akadémia (1989), az Európai Tudományos Akadémia (1989) és a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia (1989) tagja. A Magyar Protestáns Közművelődési Egyesület (1989–1994), a Természettudományos Ismeretterjesztő Társulat (1990–1994) és a Magyar Természettudományi Társulat (1990–1994) elnöke. Tagja volt a Római Klubnak. Tiszteletbeli doktora az Oxfordi Egyetemnek (1978), a Turkuai Egyetemnek (1980) és a Pécsi Orvostudományi Egyetemnek (1980).

Díjak, kitüntetések: Kossuth-díj (1950), Állami Díj (1970), Munka Érdemrend (1954), Munka Érdemrend arany fokozata (1972), Lashley-díj (USA, 1973), Apáczai Csere János-díj (1980), a Magyar Népköztársaság rubinokkal ékesített Zászlórendje (1982), Akadémiai Aranyérem (1985), Semmelweis-díj (1985), Hőgyes Endre-díj (1985), Jancsó Miklós-díj (1985), Magyar Örökség-díj (2000, posztumusz).

Berend T. Iván

(Budapest, 1930. december 11.)

gazdaságtörténész

Az MTA elnöke: 1985. május 10–1990. május 24.

Berend T. Iván

Tanulmányok: A Marx Károly Közgazdasági Egyetemen közgazdász (1953), az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán történelem szakos tanári képesítést szerzett (1953), majd közgazdász egyetemi doktor lett (1957). Megszerezte a történelemtudományok kandidátusa (1957), majd doktora fokozatot (1962).

Pályafutás: A Marx Károly Közgazdasági Egyetem, illetve a Budapesti Közgazdasági Egyetem Általános Közgazdasági Kar Gazdaságtörténeti Tanszékén gyakornok (1950–1953), később tanársegéd (1953–1960), docens (1960–1964), egyetemi tanár (1964–1991). A tanszék vezetője (1967–1991), a kar dékánja (1962–1965), majd az egyetem rektora (1973–1979). Külföldi tanulmányutakat tett az Egyesült Államokban (1966–1967 és 1978), Angliában (1972–1973, 1980, 1982–1983). Később a University of California Los Angeles Történelem Tanszékén lett professzor (1990-től), ugyanitt az Európai és Orosz Tanulmányok Központ igazgatója (1993–2005), a Kelet–Nyugati Biztonsági Tanulmányok Intézetének társelnöke (1987–1991).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1973; rendes tag: 1979). 1985. május 10-től 1990. május 24-ig az MTA elnöke. Elnöksége alatt indultak el az akadémiai törvény munkálatai, rehabilitálták az 1949-ben kizárt tudósokat és létrehozták a külső tag címet.

Politikai, közigazgatási tevékenység: A Magyar Szocialista Munkás Párt Központi Bizottságának tagja (1988–1989), továbbá a Minisztertanács Tanácsadó Testületének elnöke (1989–1990).

Szakterület, tudományos eredmények: Kutatási területe Magyarország 19–20. századi gazdaságtörténete, a modern gyáripár kialakulása, gazdasági reformok, a szocialista gazdaságtörténete, közép- és kelet-európai összehasonlító gazdaságtörténet, a gazdaság, politika, ideológia, kultúra és társadalom összefüggése, a modernizáció és hátrányos helyzet Közép- és Kelet-Európában, Dél-Európában, átmenet a szocializmusból a kapitalizmusba, Európa 19–20. századi gazdaságtörténete.

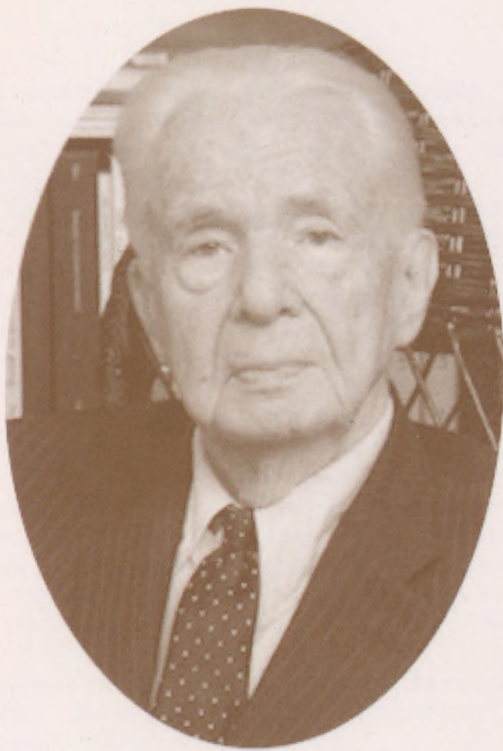
Tisztségek, tagságok: A Magyar Történelmi Társulat főtíkára (1967–1973), majd elnöke (1975–1982). A Royal Historical Society tagja (1980-tól), a New York-i St. Johns Egyetem tiszteletbeli doktora (1984), az Európai Tudományos és Művészeti Akadémia tagja (1986), a Nemzetközi Gazdaságtörténeti Társaság igazgatótanácsának alelnöke (1986–1994), a Csehszlovák és a Bolgár Tudományos Akadémia tiszteleti tagja (1988), a Brit Tudományos Akadémia levelező tagja (1989-től), az Európai Akadémia tagja (1989), az Osztrák Tudományos Akadémia külföldi tagja (1989-től), a Délkelet-Európa társaság levelező tagja (1989), a Nemzetközi Történelmi Társaság alelnöke (1990–1995), elnöke (1995–2000), a Glasgow-i Egyetem (1990), a Janus Pannonius Egyetem (1995) díszdoktora.

Díjak, kitüntetések: Kossuth-díj (1961), Akadémiai Díj (1965, 1966), Munka Érdemrend arany fokozata (1977), Apáczai Csere János-díj (1980), Állami Díj (1985).

Kosáry Domokos

(Selmebánya, Hont vm., 1913. július 31–Budapest, 2007. november 15.)
történész

Az MTA elnöke: 1990. május 24–1996. május 9.

Kosáry Domokos

Tanulmányok: A Pázmány Péter Tudományegyetemen (Eötvös Collegium) történelem–latin szakos tanári, majd bölcsészdoktori oklevelet (1936), később magántanári képesítést szerzett (1945). Megkapta a történelemtudományok kandidátusa (1955), majd doktora fokozatot (1977).

Pályafutás: Az Eötvös Collegium tanára és tanszékvezetője (1937–1950). Tanulmányutat tett Párizsban (1936–1937), Londonban (1938–1939), az Egyesült Államokban (1941). A Gróf Teleki Pál Intézet osztályigazgatója (1941–1945), majd a Pázmány Péter Tudományegyetem Újkori Magyar Történeti Tanszék tanára (1945–1949). 1949-ben minden állásától megfosztották. Az Agrártudományi Egyetem Központi Könyvtár könyvtárosa (1952–1954), igazgatója (1954–1957), majd a Pest Megyei Levéltár levéltárosa (1960–1966). Ezután az MTA II. Osztálya tudományos munkatársa (1966–1968), később az MTA Történettudományi Intézete Újkori Osztályának tudományos főmunkatársa, majd tudományos tanácsadója (1968–1989). Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara címzetes egyetemi tanára.

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1982; rendes tag: 1985). A rendszerváltozást követő időszakra eső (1990. május 24–1996. május 9.) elnöksége alatt született az akadémiai törvény, amely az Akadémia tradícióira épülve létrehozta az új típusú köztisztviselőket, megőrizte intézményeit és korábbi struktúrájának legfontosabb elemeit. Javaslatára az MTA megalapította a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémiát.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Az 1956-os forradalom alatt a Magyar Történészek Forradalmi Bizottságának elnöke. Forradalmi tevékenysége miatt bebörtönözték (1957). Amnesztiával szabadult (1960).

Szakterület, tudományos eredmények: Történész, főleg a 18–19. sz. magyar és egyetemes történelem, magyar polgári nemzeti átalakulás, reformkor, 1848/49. évi forradalom és szabadságharc történetével foglalkozott. Új eredményeket ért el a magyar és a szomszédos közép-európai népek történeti fejlődési párhuzamai, a 17–18. századi egyetemes és magyar művelődéstörténet, történeti segédtudományok (*Bevezetés a magyar történelem forrásaiba és irodalmába*, 1951–1958, forráskiadások) területén.

Szerkesztői tevékenység: A *Revue d'Histoire Comparée* alapító főszerkesztője (1941–1945), az *Agrártörténeti Szemle* alapító szerkesztője (1957-től), a *Száz magyar falu könyvesháza* c. sorozat főszerkesztője (2000-től).

Tisztségek, tagságok: Elnöke, majd tiszteletbeli elnöke az Európa Mozgalom Magyar Tanácsának (1990-től), a Magyar–Román Társaságnak (1990-től), a Teleki László Alapítványnak (1991–2006), a Magyar Külügyi Társaságnak (1992-től), a Magyar Történelmi Társulatnak (1999–2007). A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia örökös védnöke, a Nemzetközi Történettudományi Bizottság magyar delegátusa (1947–1949). Tagja a londoni Európai Akadémiának (1990-től), a párizsi Európai Tudományos és Művészeti Akadémiának (1991-től), a londoni Brit

Akadémiának (1991-től), a londoni Királyi Történeti Társaságnak (1991-től), a Horvát Tudományos és Művészeti Akadémiának (1994-től), a Román Tudományos Akadémiának (1996-tól). Az Európai Akadémiák Szövetségének elnöke (1996–1998).

Díjak, kitüntetések: Horváth Mihály-jutalom (MTA, 1946), Munka Érdemrend arany fokozata (1983), a Francia Akadémia Pálmarendje (1988), Állami Díj (1988), 1956-os Emlékérem (1991), a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztje (1993), Széchenyi-nagydíj (1995), Osztrák Érdemkereszt a Tudományért és a Művészetért (1996), Budapest Díszpolgára cím (1996), Francia Becsületrend (1996), a Szlovák Tudományos Akadémia Aranyérme (1997), Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány Fődíja (1997), Akadémiai Aranyérem (1997), Hazám díj (2001), a Német Szövetségi Köztársaság Érdemrend nagy érdemkeresztje (2003), Nagy Imre-érdemrend (2003), Hűség a Hazához Érdemrend nagykeresztje, Pro Humanitate-díj (2003), Prima Primissima díj (2004), Hemingway Alapítvány Életmű-díj (2007).

Glatz Ferenc

(Csepel, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1941. április 2.)
történész

Az MTA elnöke: 1996. május 9–2002. május 6.

Glatz Ferenc

Tanulmányok: Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett történelem szakos tanári oklevelet (1964). A történelemtudományok kandidátusa (1975), doktora (1989).

Pályafutás: A Magyar Történelmi Társulat (Századok) tudományos segédmunkatársa (1964–1967), az MTA Történettudományi Intézet tudományos munkatársa (1968–1975), csoportvezetője (1975), tudományos főmunkatársa, a Historiográfiai és Módszertani Osztály vezetője (1976–1985), tudományos igazgatóhelyettes (1986–1988), igazgató (1988–1996 és 2002-től), kutatóprofesszor (1994-től). Az MTA Társadalomkutató Központ Tudományos Tanácsának elnöke (2001-től). Az Európa Intézet alapító igazgatója (1990-től). Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán a historiográfia, a művelődéstörténet és az újkori muzeológia előadója (1975-től), a Történeti Muzeológia, illetve az Új- és Legújabbkori Történeti Muzeológiai Tanszéki Csoport vezetője (1979-től). Egyetemi docens (1978–1990), majd egyetemi tanár (1990).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1993; rendes tag: 2001). Az MTA II. Filozófiai és Történettudományok Osztálya elnökhelyettese (1993), majd elnöke (1994). 1996. május 9-től 2002. május 6-ig az MTA elnöke. Elnöke a Stratégiai Tanulmányok (2002-ig Kutatások) Programbizottságának, a Történettudományi Bizottságnak, a Forráskiadási Munkabizottságnak és a Comité International des Sciences Historiques (CISH) magyar nemzeti bizottságának. Tiszteletbeli elnöke a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságnak, alapító elnöke az Akadémiai Klub Egyesületnek, tagja a Környezettudományi Bizottságnak és az Akadémiai Kutatóhelyek Vezetői Tanácsának.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Művelődési miniszter (1989–1990), a Kossuth- és Széchenyi-díj Bizottság tagja (2003-tól). Elnöke a Földhasználati és Vízgazdálkodási Nemzeti Stratégiai Bizottságnak (2003-tól), a Magyar Nemzeti és Állami Jelképrendszer Szakértői Bizottságnak, a Párbeszéd a Vidékért Mozgalom Programtanácsának. Tagja a Gazdasági és Szociális Tanácsnak, a Romaügyi Tanácsnak.

Szakterület, tudományos eredmények: Főbb kutatási területei közé tartozik az újkori európai művelődéstörténet, tudománytörténet, természettörténet, a történettudomány módszertani kérdései, újkori magyar tudomány- és kultúrpolitika, ezek európai kontextusa, a történetírás politikai funkciója és intézményrendszere.

Szerkesztői tevékenység: A *Századok* szerkesztőségi titkára (1964–1968), a *Magyar Tudománytár* főszerkesztője (2002-től), a *Történelmi Szemle* szerkesztője (1973–1979). A *História* alapító felelős szerkesztője, főszerkesztője (1979-től). Alapító szerkesztője a Századforduló című folyóiratnak (1997-től), a *Magyarország története* könyvsorozat szerkesztőbizottsági titkára (1969–1989). Alapító szerkesztője a *Történetírók Tára* (1977–1989), az *Extra Hungariam* (1983-tól), a *Magyarok Európában* (1990-től), a

História Könyvtár (1993-tól), az *Akadémiai Műhely* (1997-től) és a *Magyarország az ezredfordulón* (1997-től) című könyvsorozatoknak.

Tisztségek, tagságok: A Történészek Világszövetsége Újkori Módszertani és Forrástani Bizottság főttkára (1985-től) és a Nemzetközi Historiográfiai Bizottság főttkára (1990–1995). A londoni Európai Akadémia, az Academia Scientiarum et Artium Europea (Salzburg), az Académie Européenne des Sciences des Arts et des Lettres (Párizs), a CISH Histográfiai Bizottsága tagja. A Magyar-NSZK Baráti Társaság (1989–1990) és a Nemzetek Közötti Baráti Társaságok Szövetségének (1990–1991) elnöke. Az Integrációs Stratégiai Munkacsoport kisebbségi témacsoport-vezetője (1996–1998). A Pro Renovanda Hungariae Alapítvány alapító elnöke (1990-től). Az Internationales Forschungszentrum der Kulturwissenschaften (Bécs) és a Südstdeutsche Historische Kommission (München) elnökségi tagja. A CISH Újkorkutatási Módszertani Bizottsága főttkára, az Europäische Geschichte (Mainz) kuratóriumi tagja, a Babes-Bolyai Egyetem (Kolozsvár) és a Kaposvári Egyetem díszdoktora.

Díjak, kitüntetések: Március 15-e Emlékérem (1988), az Osztrák Köztársaság Érdemkeresztje a Kultúráért és a tudományért (1990), Freedom Kulturális Tudományos Nagydíj (New York, 1994), Széchenyi-díj (1995), Kisebbségért díj (1996), Jedlik Ányos-díj (1997), Pro Scientia-érem (1997), Herder-díj (1997), Interfaith Gold Medallion a zsidó-keresztény párbeszédért kitüntetés (London, 1998), Budapest Közoktatásáért-díj (2001), a Német Szövetségi Köztársaság nagykeresztje (2003), az Olasz Köztársasági Elnök ezüstérme (2004), a Magyar Köztársasági Érdemrend nagykeresztje (2004), Prima Primissima díj (2007). Csepel és Szigetszentmiklós díszpolgára.

Vizi E. Szilveszter

(Budapest, 1936. december 31.)

orvos

Az MTA elnöke: 2002. május 7-től

Vizi E. Szilveszter

Tanulmányok: A Pécsi Orvostudományi Egyetemen orvosi tanulmányokat folytatott (1955–1958), majd a Budapesti Orvostudományi Egyetemen szerzett általános orvosi oklevelet (1961). Megszerezte az orvostudományok kandidátusa (1970), majd doktora fokozatot (1977).

Pályafutás: A Budapesti Orvostudományi Egyetem illetve a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Gyógyszertani Intézetének tudományos segédmunkatársa (1961–1963), tanársegédje (1963–1969), adjunktusa (1969–1972), docense (1973–1977), egyetemi tanára (1978–1981), emeritus professzora (2006-tól). Az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet tudományos igazgatóhelyettese (1981–1989), később főigazgatója (1989–2002), az intézet kutatóprofesszora (2002-től). Az Orvostovábbképző Egyetem, illetve a Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem Farmakológiai és Gyógyszerterápiás Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára (1982-től). A Mainzi Egyetem Gyógyszertani Intézetében vendégkutató (1963), Angliában ösztöndíjas kutató (1967–1968). A Parmai Egyetem Gyógyszertani Intézete vendégkutatója (1971). Vendégkutatói munkát végzett a Szovjet Tudományos Akadémia moszkvai Orvostudományi Intézetében (1969) és a leningrádi Szeccsenov Összehasonlító Élettani Intézetben (1973). A New York-i Albert Einstein Egyetem vendégprofesszora (1984–2000).

Akadémiai tisztségek, tevékenység: Az MTA tagja (levelező tag: 1985; rendes tag: 1990). Elnökségi tag (1990–1994), az V. Orvosi Tudományok Osztálya megbízott elnöke (1995–1996), majd az MTA alelnöke (1996–2002). 2002. május 7-től az MTA elnöke. Elnöke az MTA Vezetői Kollégiumának és az Akadémiai Klub Egyesület vezetőségének.

Politikai, közigazgatási tevékenység: Az Egészségügyi Minisztérium Kutatási Főosztály Egészségtudományi Tanács főosztályvezető-helyettese (1977–1981), az Egészségügyi Tudományos Tanács Kutatásetikai Bizottság elnöke (1987-től), az Egészségügyi Tudományos Tanács elnöke (2000–2002). A Magyar Atlanti Tanács alelnöke (1995-től), elnökhelyettese a Tudomány és Technológiapolitikai Kollégiumnak, tagja a Kossuth- és Széchenyi-díj Bizottságnak, a Szent Korona Testületnek (2002-től). Elnöke a Tudományos Ismeretterjesztő Társulatnak (2000-től).

Szakterület, tudományos eredmények: Orvos, farmakológus, klinikai farmakológus szakorvos. Neurofiziológiai kutatásokat végzett a központi és perifériás idegrendszer ingerületátvitelének fiziológiai szabályozása, gyógyszeres befolyásolhatósága, a neuronok közötti kölcsönhatás, preszinaptikus gátlás, neurobiokémiai modellezés területén. Főbb eredményei az új agyműködési modell, a preszinaptikus moduláció nem szinaptikus mechanizmusának neurokémiai bizonyítása, a gasztrointesztinális peptidek idegsejtre kifejtett izgató hatásának bizonyítása, az adenzin- és adenin-nukleotidek preszinaptikus gátló hatásának felfedezése, a nemszinaptikusan elhelyezkedő receptorok és transzporterek, mint a gyógyszerek támadáspontjának tisztázása. Több gyógyszerzabadalom tulajdonosa.

Szerkesztői tevékenység: A *Neurochemistry International* főszerkesztője, a *Brain Research Bulletin* szekció szerkesztője, az *Egészség* szerkesztőbizottságának elnöke.

Tisztségek, tagságok: Tagja a Magyar Élettani Társaságnak (1965-től), a Magyar Anyagcsere és Endokrinológiai Társaságnak (1969-től), a Belga Királyi Orvostudományi Akadémiának, a Román Tudományos Akadémiának, a Nemzetközi Agykutató Szervezetnek, az European Neuroscience Associationnak, a Deutsche Farmakologische Gesellschaftnak (1972-től), az International Society for Neurochemistrynek, az International Society for Pathophysiologynek, a Society of Developmental Neurosciencesnek, a Magyar Kísérletes és Klinikai Farmakológiai Társaságnak (elnöke: 1995–2002), a Magyar Orvostörténelmi Társaságnak (elnöke: 2000-től), az Academia Europaeának (London) (1992-től), az Academia Scientiarum et Artium Europaeának (Salzburg) (1994-től), a British Pharmacological Societynek (1968-től), tiszteleti tagja (2006-tól), a Bolgár Tudományos Akadémiának, a Krakkói Tudományos és Művészeti Akadémiának és az Orosz Orvostudományi Akadémiának. A Nemzetközi Élettani Társaságok Szövetsége Idegi Szabályozás Bizottsága elnöke (1988–1995), az IBRO Ösztöndíj Bizottság igazgatója (1988–1995). Az Első Közép- és Kelet-Európai Együttműködés Alapítvány kuratóriumi elnöke (1994–1999). Elnökségi tagja az Európai Farmakológiai Társaságnak (1997-től) és a Nemzetközi Farmakológus Uniónak. A Târgu Mures Egyetem és a Szlovák Tudományos Akadémia díszdoktora.

Díjak, kitüntetések: Akadémiai Díj (1978), Issekutz-díj (1993), Markusovszky-díj (1993), Széchenyi-díj (1993), Jancsó Miklós-émlékérem (1995), European Order of Merit kitüntetés (1996), Genersich Antal-díj (1997), Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (1997), Semmelweis-émlékérem (1998), Galileo Galilei-díj (1998), Vályi Nagy Tibor-émlékérem (2002), the Order of the Sacred Treasure, Gold and Silver Star (2002, a japán császár kitüntetése), Pro Meritis Academiae Aranyérem (2003), Prima Primiissima-díj (2003), Weszprémi István-díj (2004), Hűség a Hazához Érdemrend nagykeresztje (2004), Grastyán Endre-díj (2005), Európai Magyarországért kitüntetés (2005), V. I. Vernadskij-aranyérem (2005, Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia), Románia Csillaga tiszti fokozata (2006), Báthory-díj (2007).

Képjegyzék

Köszönjük az MTA Kézirattára és Mikrofilmtára, az MTA Művészeti Gyűjteménye, az MTA Társadalomkutató Központja, az MTA Almanach Szerkesztősége, a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtára, és a Rubicon Archívum szíves segítségét.

gróf Teleki József	MTA Mikrofilmtár – MTA Művészeti Gyűjtemény
gróf Desseffy Emil	MTAK KI: Ms 10381/1; Schrecker Ignác, 1865
báró Eötvös József	MTAK KI: Ms 5075/21; Lotze és Hanfstaengl, 1855 körül
gróf Lónyay Menyhért	MNM TF: 117-1934; Ellinger Ede, 1875 körül
Trefort Ágoston	MTAK KI: Ms 10206/149; Ellinger Ede és testvére, 1881
báró Eötvös Loránd	MTAK KI: Ms 5070/61; Székely Aladár, 1905 körül
gróf Berzeviczy Albert	MTAK KI: Ms 5213/14; Székely Aladár, 1910 körül
Habsburg-Lottharingiai József főherceg	MNM TF: 1821/1951; Veres, 1938
Kornis Gyula	MNM TF: 2221/1951; Székely Aladár, 1935 körül
Moór Gyula	MNM TF: 63.1749; ismeretlen, 1945 körül
Kodály Zoltán	MNM TF: 77222; Kertész Gyula, 1964-65
Rusznay István	MNM TF: 908/1956; 1956
Erdey-Grúz Tibor	MTA TK gyűjtése
Szentágothai János	MNM TF: 82.1498; Forgách Károly 1975 körül
Berend T. Iván	MTA TK gyűjtése
Kosáry Domokos	Rubicon Archívum; Gottl Egon
Glatz Ferenc	MTA TK gyűjtése
Vizi E. Szilveszter	MTA TK gyűjtése

Felelős kiadó: Tolnai Márton

